

TWINTIG JAAR IBR-VRIJ-CERTIFICERING IN NEDERLAND

IBR-mijlpaal

De voorlopers in de vrijwillige bestrijding van IBR zijn intussen al twintig jaar IBR-vrij gecertificeerd. Deze mijlpaal is reden om enkele veehouders te vragen naar hun ervaringen met 'koeiengriep', oftewel Infectieuze Bovine Rhinotracheïtis, en wat deze hoge gezondheidsstatus voor hen betekent.

Het gaat goed met de vrijwillige aanpak van IBR: vandaag de dag is zo'n 42,5 procent van de melkveebedrijven en 13 procent van de overige rundveebedrijven IBR-vrij gecertificeerd. IBR is een infectie die de weerstand van een koppel koeien aantast. Als een koppel is geïnfecteerd kunnen productie- en vruchtbaarheidsproblemen ontstaan en kunnen individuele dieren luchtwegproblemen krijgen, verwerpen, vermageren en zelfs sterven. 'Koeiengriep' lijkt zich de laatste jaren wat milder te gedragen (vaak geen zichtbare symptomen), maar is nog niet verdwenen.

In de negentiger jaren is er veel wetenschappelijk onderzoek naar IBR gedaan. Onder andere op basis daarvan is er een programma ontwikkeld om als land vrij te worden van deze infectie. In verplichte vorm heeft het bestrijdingsprogramma kort ('98-'99) bestaan, maar veel veehouders zijn na de intrekking van de verplichting doorgegaan met de certificering of zijn er sindsdien mee begonnen.

Hoe word ik vrij?

Intakeonderzoek voor IBR-vrij Certificering bestaat op een gesloten bedrijf uit bloedonderzoek van alle dieren ouder dan één jaar, anders moeten ook jongere dieren getapt worden. Eenmaal vrij gecertificeerd, wordt de vrijstatus op melkveebedrijven bewaakt via maandelijks tankmelkonderzoek en op overige rundveebedrijven via bloedmonsters die ofwel via de slachtlijn verzameld worden, dan wel op het bedrijf zelf door bloedafname. In alle gevallen worden aanvoeren van niet-vrije bedrijven onderzocht. Daarnaast vindt monitoring plaats via gratis verwerperonderzoek.

Sinds 2004 is er voor melkveebedrijven een mogelijkheid bijgekomen om IBR-vrij te worden, namelijk via IBR Tankmelk Onverdacht (ruim 22 procent deelname op 1 augustus). Via deze weg is het na twee jaar bij uitsluitend gunstige tankmelkonderzoeken mogelijk om met beperkt bloedonderzoek vrij te certificeren.

Jan Kiers uit Wachtum (DR)

Bedrijf: J.R. Kiers en Y. Boerma

Aantal stuks melkvee/jongvee: 90/40 • IBR-vrij sinds: juli '98

"IBR kan best beangstigend zijn; laatst was er bij een bedrijf iets verderop een uitbraak en dan schrik je toch even. Het maakt je extra blij dat alles op het eigen bedrijf goed gemonitord is. Het IBR-programma is voor ons een eenvoudige manier om IBR-vrij te zijn en te blijven. Een kleine moeite."

Jan van Woudenberg uit Maartensdijk (UT)

Bedrijf: J. en J. van Woudenberg

Aantal stuks melkvee/jongvee: 85/55 • IBR-vrij sinds: februari '97

"We zijn direct toen het mogelijk was begonnen met het programma. Het ging vrij gemakkelijk, want we waren direct IBR-vrij. Nu gaat alles helemaal automatisch en het enige dat we doen om IBR-vrij te blijven is ervoor zorgen dat de veearts en inseminator bedrijfskleding dragen en dat er geen draadcontact is met buurtvee."

Vrij blijven blijkt goed mogelijk

Op vrije melkveebedrijven is de kans op het (opnieuw) oplopen van IBR klein; per jaar krijgt minder dan 1 procent te maken met een zogenaamde 'tankmelkslag'. Is een bedrijf eenmaal vrij gecertificeerd, dan betekent dit in veruit de meeste gevallen dat een bedrijf vrij blijft. Als er toch sprake is van insleep van de ziekte, dan kan dit op verschillende manieren gebeuren (onder andere via mensen en materialen). Diverse studies en analyses van GD hebben laten zien dat de aanvoer van dieren met een lagere status het grootste risico op het binnenhalen van een infectie is.

Combinatie met vaccinatie

Vaccineren en certificeren gaan goed samen. Dit komt door een afgestemd concept tussen het vaccin en de beschikbare testen, waardoor er onderscheid gemaakt kan worden tussen een veldvirus en vaccinvirus. Wel of niet vaccineren op vrije bedrijven is een individuele keuze die op basis van risicoschatting samen met de eigen dierenarts gemaakt moet worden. Voor besmette bedrijven is vaccineren de meest zekere weg naar een op termijn vrije koppel.

Actualiteit

Landen om ons heen hebben de afgelopen jaren niet stilgezeten en hebben verplichte programma's ingevoerd ter bestrijding van IBR. Duitsland, onze grootste handelspartner voor levend vee, is

Bijna 11.000 melkveebedrijven met IBR-status

Op dit moment zijn er in Nederland zo'n 11.000 melkveebedrijven met een IBR-status:

- 7.201 melkveebedrijven zijn IBR-vrij gecertificeerd
- 3.762 melkveebedrijven zijn IBR Tankmelk Onverdacht

2.623 niet-melkleverende bedrijven hebben een IBR-status.

Meer informatie over de aanpak van IBR vindt u op:

www.gddiergezondheid.nl/ibr

*cijfers per 01-08-2017

sinds kort volledig IBR-vrij via de officiële EU voorwaarden (artikel 10). Ook België heeft sinds 2012 een bestrijdingsprogramma dat door de Europese Commissie is goedgekeurd (artikel 9). In Nederland heeft de uitroeiing van IBR lang geen prioriteit gehad. Maar dat gaat veranderen. Op 8 juni jongstleden heeft het Ministerie van Economische Zaken aangegeven om begin 2018 ook in Nederland regelgeving voor IBR in te voeren. Er komt dan een vaccinatieplicht waarop vrijstellingen voor IBR-vrije en -onverdachte bedrijven mogelijk zijn. Naast aansluiting op de Europese kaders zal dit ook diergezondheid, dierwelzijn en beperking van antibioticagebruik ten goede komen. Meer hierover is te lezen op de website van de Stuurgroep 'Voorbereiding collectieve bestrijding IBR en BVD in Nederland' (www.ibrbvd.nl).

Jan Darwinkel uit Tynaarlo (DR)

Bedrijf: Mts. Darwinkel-Timmer

Aantal stuks melkvee/jongvee: 90/80 • IBR-vrij sinds: november '98

"We zijn in het begin, nadat onze dierenarts ons erop wees, direct gestart met het programma. We hebben toen vier koeien met antistoffen afgevoerd. Nu zijn we al zo'n twintig jaar IBR-vrij. We zijn een gesloten bedrijf, dus het blijft al jaren stabiel. Het IBR-programma is een mooi hulpmiddel om onze dieren gezond houden."

Arjan Heuver uit Hellendoorn (OV)

Bedrijf: Landbouwbedrijf J.H. Heuver

Aantal stuks vee/jongvee: 60/70 • IBR-vrij sinds: juni '97

"Het is voor ons belangrijk gezonde en goede dieren te fokken. IBR-certificering is daar een onderdeel van. Eind jaren negentig las ik weleens dat er problemen waren met entstoffen. Via anderen hoorde ik toen van het programma en dat trok mijn aandacht. We zijn er toen mee gestart en sindsdien zijn we IBR-vrij."